

Regionálny úrad verejného zdravotníctva Prievidza so sídlom v Bojniciach

Pedikulóza – zavšivenie – opatrenia, ktoré je nutné vykonať

Pedikulóza – zavšivenie sa vyskytuje na celom svete, postihuje ľudí všetkých vekových skupín, hlavne však deti. Pôvodca pedikulózy voš detská (*Pediculus capitis*), cudzopasník živiaci sa krvou hostiteľa, je schopný parazitovať iba na človeku.

Žije vo vlasatej časti hlavy, ale aj napr. v obočí, brade, fúzoch. Samček dosahuje veľkosť 2-3 mm, samicke 2,9-3,5 mm. Voš detská má ústne ústroje prispôsobené k bodaniu a saniu. Živí sa prúdiacou krvou, za prirodzených podmienok prijíma potravu každé 2-3 hodiny. Samičky kladú denne 3-4 vajíčka (hnidy) ku koreňom vlasov pevným prakticky nerozpustným tmelom. Z vajíčok sa liahnu larvy (pri teplote 25 °C za 13-19 dní, pri teplote 30 °C za 7-14 dní). Vývoj vší z vajíčok cez larválne štádia až k dospelému jedincovi trvá priemerne 20 dní, jeho dĺžka závisí od teploty (pri teplote 28-30 °C trvá vývoj 18-22 dní, pri 37 °C 14-15 dní).

Vajíčka (hnidy) zostávajú na vlasoch i po vyliahnutí vší. Živé hnidy sú žltobiele s rozmermi 0,8x 0,3 mm, po vyliahnutí sú priesvitné. Na vrchole hnidy je viečko, ktorým vyliahnutá voš vylezie. Dospelé samičky žijú priemerne 3 týždne. Za život nakladú asi 100-140 vajíčok.

Keďže voš detská parazituje len na človeku, zdrojom nákazy je zavšivený človek. Od zavšiveného zdroja je možný prechod na nového hostiteľa od začiatku zavšivenia až do doby jeho likvidácie.

Prenos

Vši sa šíria v ľudskej populácii hlavne pri priamom styku, zväčša v kolektívoch (rodina, predškolské a školské zariadenia, ubytovne), ale v menšej miere aj prostredníctvom rôznych predmetov (hrebeňov, kefiiek, čiapok, šálov, osobnou alebo posteľnou bielizňou). Ak sa dostanú vši na golier odevu, môžu preliezať aj na šaty druhých osôb v spoločných skrinkách, šatniach.

Diagnostika

Na diagnostiku zavšivenia slúži dôkladná prehliadka vlasov, pri ktorej hľadáme hnidy a vši. Charakteristickým miestom nálezu hníd je hlavne časť hlavy za ušnicami a zátylkom. Jediným spoľahlivým dôkazom trvajúcej zavšivenosti je nález živých lezúcich vší.

Všeobecným predpokladom boja proti zavšiveniu je osobná čistota a častá výmena osobnej a posteľnej bielizne. V prípade výskytu je nutné včasné zahájenie dezinfekčnej akcie (zneškodnenie lezúcich vší a hníd účinným dezinfekčným prostriedkom), ktorú je nutné vykonať v celom kolektíve, t.j. aj u zdravých členov triedy, rodiny. Súčasne je nutné zahubiť i vši, ktoré sa môžu vyskytovať na pokrývkach hlavy, hrebeňoch, kefkách, bielizni a ďalších predmetoch, s ktorými prišla hlava zavšivenej osoby do styku.

Opatrenia, ktoré je nutné vykonať

- U všetkých detí a pedagógov v triede a ich všetkých rodinných príslušníkov je nutné umyť vlasy šampónom proti všiam dostupným na trhu – Parasidoše, presne podľa návodu výrobcu, alebo dezinfekčným sprayom Diffusil H. Šampón aplikovať na mokré vlasy masírovaním vlasovej pokožky, nechať pôsobiť 3 minúty a opláchnuť čistou vodou. Šampón aplikovať druhýkrát, nechať pôsobiť 3 minúty a dôkladne opláchnuť čistou vodou. Na dosiahnutie požadovaného výsledku sú tieto 2 po sebe idúce aplikácie nevyhnutné. Dôležité je aplikovať túto kúru naraz a u všetkých členov kolektívu (triedy aj jednotlivých rodín), t. j. dohodnúť si napr. konkrétny víkend. Ak sa táto kúra neaplikuje u všetkých a v rovnakom čase, môže dochádzať k ďalšiemu prenosu. K zaisteniu spoľahlivého účinku (k likvidácii lariev vyliahnutých z hníd, ktoré predsa len prežili) je potrebné použitie šampónu po 14 dňoch opakovať. Na trhu sú k dispozícii aj iné prípravky napr. Devos – vlasový gél, Jacutin gel, Nemoxan – kondicionér, prípadne podľa aktuálnej ponuky. Ich použitie je však vždy nutné kombinovať s použitím šampónu. Uvedené prípravky sa dajú objednať v lekární (distribúciu zabezpečuje napr. firma Unipharma). Sú aj prípravky na lekárske predpis, ktoré predpisuje odborný kožný lekár.
- Osobnú a posteľnú bielizeň je nutné vyvariť, resp. vyprať pri vysokých teplotách, dôkladne vysušiť a vyžehliť.
- Čiapky, šatky, šály a iný odev, ktorý nie je možné vyvariť je nutné vyprať min. v 2 cykloch pri doporučených teplotách, dôkladne vysušiť, vystaviť účinkom slnečného žiarenia, prip. postriekať prípravkom Biolit na lezúci hmyz.
- Matrace, žinenky používané v škole postriekať Biolitom na lezúci hmyz, dôkladne vyvetrať, vystaviť účinkom slnečného žiarenia a min. 3-4 dni nepoužívať.
- Predmety prichádzajúce do priameho styku s vlasmi (hrebene, kefy) je potrebné ošetriť prípravkom Biolit na lezúci hmyz, prípadne namočiť do roztoku s obsahom chlóru (Savo, Chloramín, Persteril).
- Zásadné je zabezpečenie vysokej úrovne osobnej hygieny. Každý člen kolektívu musí používať vlastné predmety osobnej hygieny (uterák, hrebeň) a zabrániť ich vzájomnému požičiavaniu. To isté platí aj v prípade čiapok, šatiek, prípadne iných pokrývok hlavy.